

AGRÁRMINISZTERIUM

Természetvédelmi fejlesztések vizeink védelme érdekében

Dr. Magyar Gábor

Főosztályvezető, AM Természetmegőrzési Főosztály

Természetvédelmi fejlesztések

Az állami természetvédelmi feladatellátás alapeleme

2004-2020: 479 projekt; ~97 milliárd Ft; ~320 000 ha célterület 6 OP keretében (KIOP, KEOP, KMOP, KEHOP, VEKOP, GINOP)

2021-2027: KEHOP Plusz, 102 projekt, ~65,47 milliárd Ft, ~140 000 ha célterület

Természetvédelmi kezelés [1996 évi LIII. Törvény a természet védelméről, 36§ (2)]:

a védett természeti érték, terület **felmérését** és **nyilvántartását**, megóvását, **őrzését**, **fenntartását**, **bemutatását**, valamint **helyreállítását** célzó valamennyi tevékenység

Rendszeres
üzemeltetési
feladatok

Egyszeri beruházást igénylő feladatok

természetvédelmi fejlesztések

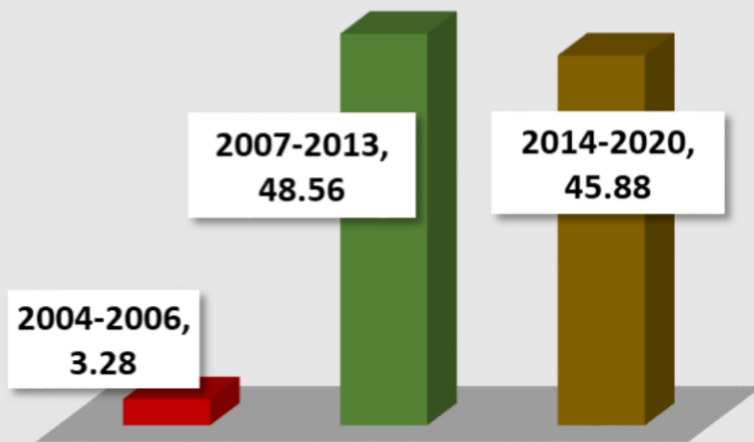
- Élőhely-helyreállítás, fajmegőrzési beavatkozások;
- Természetvédelmi kezelési infrastruktúra fejlesztése;
- Bemutatóhelyek, látogatóközpontok, erdei iskolák – infrastruktúra, tartalom;
- Természetvédelmi őrszolgálat – speciális terepi eszközök, irodahálózat;
- A **monitorozás** informatikai háttérének és eszközrendszerének fejlesztése;
- **Információs rendszerek**, országos stratégiai tervezés – ökoszisztéma-szolgáltatások, zöldinfrastruktúra

Természetvédelmi fejlesztések 2006-2020

Természetvédelmi fejlesztések forrásai
2006-2020, milliárd Ft

OP, IDŐSZAK	Projektek	Indikatív keretösszeg
	db.	Mrd. forint
KIOP, 2004-2006	11	3,28
KEOP, 2007-2013	327	42,48
KMOP, 2007-2013	29	6,08
KEHOP, 2014-2020	101	38,91
VEKOP, 2014-2020	8	3,24
GINOP, 2014-2020	3	3,73
ÖSSZESEN	479	97,72

- **2004-2020: 479 projekt, 97,72 Mrd. Ft, célterület: 326 000 ha, ERFA társfinanszírozással**
- **Az OP források 0,3-06%-a**
- **A nemzeti park igazgatóságok a fejlesztések fő megvalósítói: 276 projekt, a források 74,78%-a, a megcélzott terület 96%-án**
- **Célterületek:** védett és Natura 2000 területek, döntően állami tulajdon, természetvédelmi vagyonkezelés

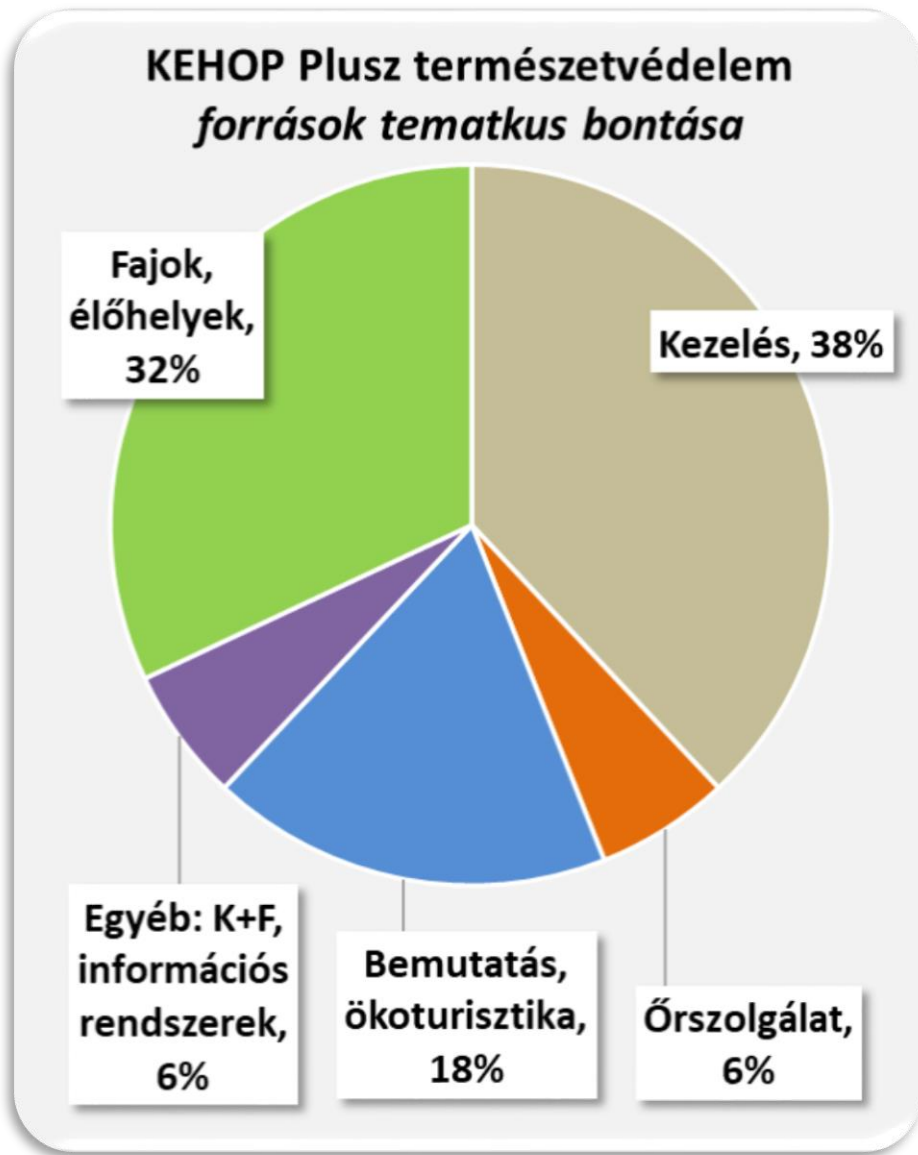
Természetvédelmi fejlesztések

2021-2027, KEHOP Plusz 3. Környezet- és természetvédelem

AGRÁRMINISZTERIUM

- 112,4 millió € ~ **42,02 mrd. Ft természetvédelmi fejlesztésekre**
- **Teljes projektcsomag: 102 projekt, 65,47 mrd. Ft forrásigény, célterület: 140 000 ha**
- **Kormányhatározatban nevesített beruházások: 61 kiemelt projekt, 42,02 mrd. Ft, célterület: 125 000 ha**
- **Nemzeti park igazgatósági fejlesztések: 55 projekt, 33,3 mrd. Ft, a keret 79%-a**
- **Állapotjavító beavatkozások: 29,4 mrd. Ft, a keret 70%-a**
- **Megjelent felhívások:**
 - KEHOP Plusz 3.2.1, Természetvédelmi beruházások – infrastruktúra, kommunikáció
 - KEHOP Plusz 3.2.2, Természetvédelmi információs rendszerek fejlesztése

Vizeink és vizes élőhelyeink védelme

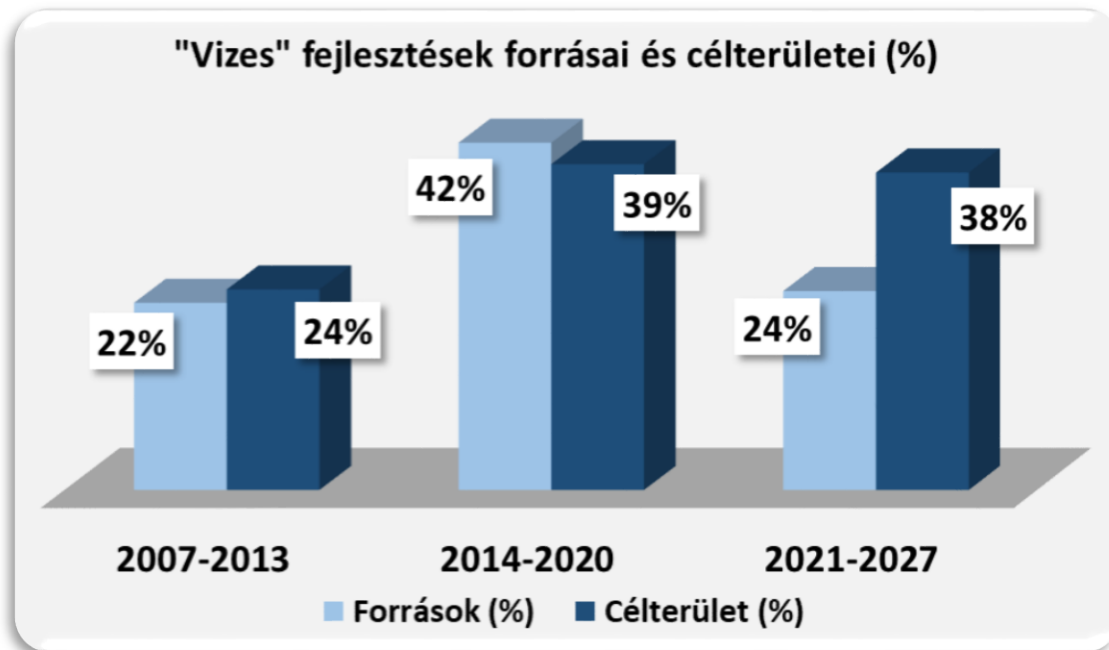
Természetvédelmi fejlesztések hozzájárulása, 2007-2021

AGRÁRMINISZTERIUM

„Vizes” természetvédelmi fejlesztések:

- **130 projekt** a megvalósított és tervezett 570-ből
- **45,5 mrd. Ft (~24%)** felhasználásával
- **159 000 ha (~28,5%)** célterületen

IDŐSZAK (OP)	Projektek	Indikatív keret	Forrásarány	Célterület	Célterület
	db.	milliárd Ft	%	ha	%
2007-2013 (KEOP, KMOP)	67	10.88	22%	32 000	24%
2014-2020 (KEHOP, VEKOP, GINOP)	40	19.07	42%	74 000	39%
2007-2020 - ÖSSZESEN	107	29.94	32%	106 000	33%
2021-2027 (KEHOP Plusz)	17	9.66	23%	44 000	36%
2021-2027 (KEHOP Plusz tartalék)	6	5.93	25%	8 000	53%
2021-2027 - ÖSSZESEN	23	15.59	24%	52 000	38%

Vizeink és vizes élőhelyeink védelme

Természetvédelmi fejlesztések főbb beavatkozásai

- **Vízkezelés, vízvisszatartás infrastruktúrájának fejlesztése** (műtárgyak építése, helyreállítása, csatorna-rendszerek racionalizálása)
- **Holtágak, mellékágak rehabilitációja** (vízpótlás, medrek helyreállítása kotrással, inváziós fajok irtása)
- **Vízfolyások természetes medermorfológiájának helyreállítása** (pl. kotrás, kanyarulatok visszaalakítása, depóniák elbontása)
- **A vízhez kötődő fajok életfeltételeinek javítása** (pl. költőszigetek, etetőtavak, hal-csatornák létesítése)
- **Időszakos vízborítástól függő élőhelyek vízháztartásának javítása** (pl. használaton kívüli csatornák betemetése)
- **Vízminőség javítását biztosító fejlesztések** (pl. szűrőmezők létesítése, felhalmozódott biotüsző eltávolítása)
- **Új vizes élőhelyek létrehozása**

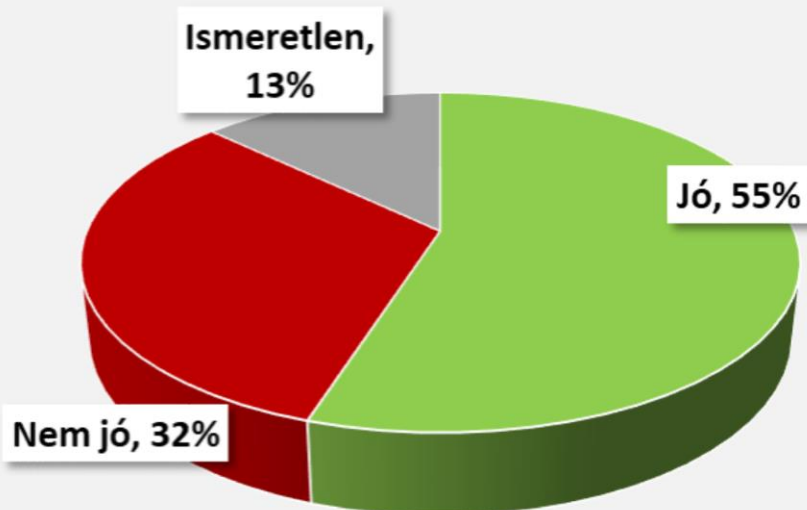

Vizeink és vizes élőhelyeink védelme

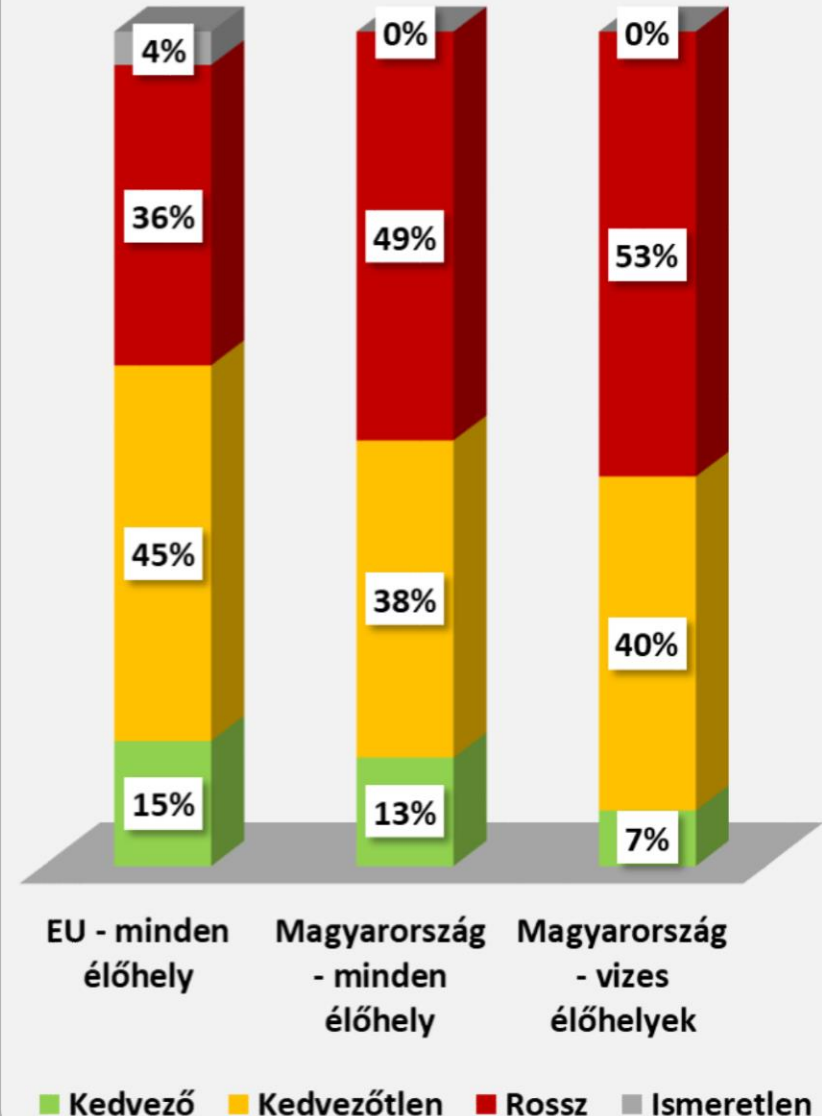
A beavatkozás szakmai indokai

- Vízi és vizes élőhelyek: **15 közösségi jelentőségű élőhely-típus** (45-ből)
- **Ökoszisztéma-szolgáltatások:** mikroklíma-szabályozás, vízbázisok védelme, talajvízszint-szabályozás, rekreáció
- **Veszélyeztető tényezők:** klímaváltozás, korábbi és aktuális területhasználatok

Vizes élőhely-területek állapota, 2019 (%)

Közösségi jelentőségű élőhelyek természetvédelmi helyzete (2019)

Vizeink és vizes élőhelyeink védelme

Mintaprojektek

AGRÁRMINISZTERIUM

- 1. A Hanság természetes élőhelyeinek helyreállítása és fejlesztése – Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, KEHOP**
- 2. Vizes élőhely fejlesztése a Táti szigetcsoport térségében – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, KEHOP**
- 3. Kiemelt jelentőségű vizes élőhelyek fejlesztése és bemutatása Fejér megyében I. ütem – Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, KEHOP**
- 4. Kisvízi élőhelyek – források, forráslápok és a kapcsolódó élőhelyek védelme a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területén – Bükk Nemzeti Park Igazgatóság, KEHOP**
- 5. Dávodi Földvári-tó és a Karapancsai erdei tavak rehabilitációja – Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság, KEHOP**
- 6. A Hortobágy és Nagykunság természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása – Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, KEHOP**
- 7. A Tiszadobi és a Tiszatelek-Tiszabercel ártér holtág-rendszerének vízpótlása – Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság, KEHOP Plusz**

1. A Hanság természetes élőhelyeinek helyreállítása és fejlesztése – KEHOP

- **2016. Október – 2023. november**
- Támogatás: **2,36 mrd. Ft**
- Kedvezményezettek: **Fertő-Hanság Nemzeti Park Igazgatóság, Kisalföldi Erdőgazdaság Zrt.**
- Partnerek: ÉDUVIZIG, önkormányzatok (Kapuvár, Csorna, Lébény, Kóny)
- Célterület: **8 898 ha** - nemzeti park, Natura 2000 terület, nemzetközi jelentőségű vizes élőhely

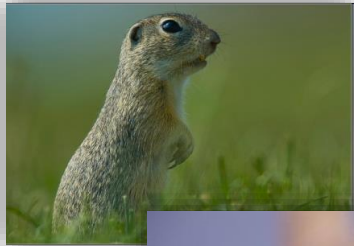

Feladatok:

- Ökológiai vízigény biztosítása, kiszáradás megállítása, korábbi lecsapolások hatásainak mérséklése
- A kezeléshez szükséges szabályozható vízszint kialakítása
- Gyeppek közötti ökológiai kapcsolatok megteremtése
- Inváziós fajok visszaszorítása
- A fenntartó kezelés feltételeinek megteremtése

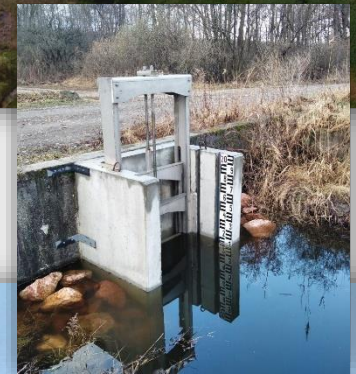

1. A Hanság természetes élőhelyeinek helyreállítása és fejlesztése – KEHOP

Műszaki tartalom

- Vizes élőhelyek helyreállítása (30+ ha)
- Vízvisszatartás:
 - csatornák rekonstrukciója (60 200 m)
 - műtárgyak helyreállítása (81 db.)
- Gyeprekonstrukció (338 ha)
- Inert hulladék elszállítása (~655 t)
- Kezelés feltételeinek javítása:
 - legeltetési rendszer fejlesztése
 - kezelő eszközök beszerzése
 - földutak helyreállítása (23 591 m)
- „Hany Istók” Tanösvény felújítása

Folytatás:

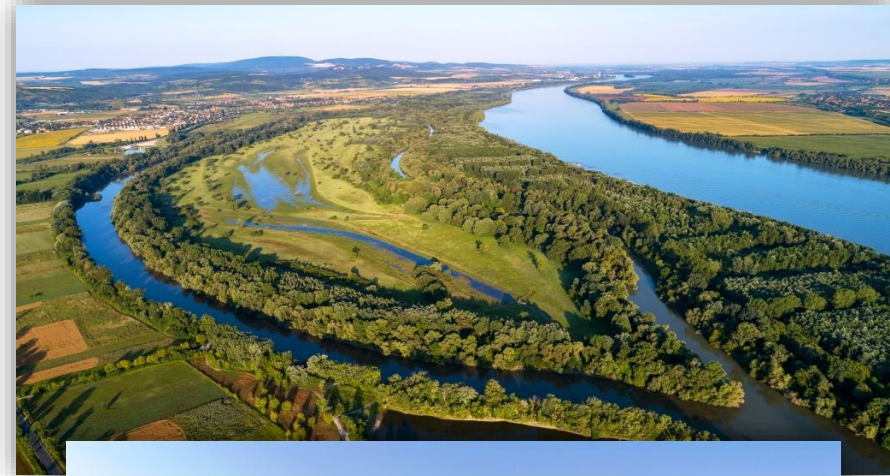
KEHOP Plusz, “Kétéltű szaporodóhelyek rehabilitációja az Észak-Hanságban”, 425,5 millió Ft, 720 ha

2. Vizes élőhely fejlesztése a Táti Szigetcsoport térségében – KEHOP

- **2016. március – 2020. június**
- Támogatás: **479 897 600 Ft**
- Kedvezményezett: **Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság**
- Partnerek: **ÉDUVIZIG**
- Célterület: **195 ha** – Természetvédelmi Terület, Natura 2000 terület

Feladat:

A 70-es, 80-as években történt élőhely-átalakítás (nemesnyár-telepítés) és a korábbi folyószabályozás (Bős-Nagymaros) nyomán leromlott állapot helyreállítása

2. Vizes élőhely fejlesztése a Táti Szigetcsoport térségében – KEHOP

Műszaki tartalom

- A körtvélyesi mellékág vízpótlásának javítása a Körtvélyes- és Nyáras-szigetek közötti vízbeeresztő műtárgy felújításával
- Új mesterséges vizes élőhely létrehozása a Körtvélyes-szigeten a hulló- és kételtű fauna megőrzéséhez
- Vízvisszatartás a Körtvélyes-sziget Esztergom felőli végében, sekély tocsogós mocsárrét kialakítása
- Inváziós fajok visszaszorítása, őshonos növényzet helyreállítása (30 ha)

3. Kiemelt jelentőségű vizes élőhelyek fejlesztése és bemutatása Fejér megyében I. ütem – KEHOP

- **2017. március 29. – 2023. október 31.**
- Támogatás: **530 000 000 Ft**
- Kedvezményezett: **Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság**
- Célterület: **1 192 ha**
 - Dinnyési fertő TT, a Sárréti Tájvédelmi Körzetet, Velencei-tavi Madárrezervátum
 - Országos jelentőségű védett természeti terület, Natura 2000 terület, nemzetközi jelentőségű vizes élőhely
- Települések: **Pákozd, Gárdony, Seregélyes, Székesfehérvár, Csór, Sárszentmihály**

Feladatok:

- A Mezőföld vízjárta területein megmaradt élőhelyek helyreállítása, bővítése
- Az optimális vízkormányzás és vízszintszabályozás feltételeinek megteremtése
- Az élőhelyek természetességének javítása inváziós fajok visszaszorításával
- A természeti értékek bemutatása

3. Kiemelt jelentőségű vizes élőhelyek fejlesztése és bemutatása Fejér megyében I. ütem – KEHOP

Műszaki tartalom:

- Műtárgyak felújítása, kialakítása, kotrás, bejáróút és kezelőhid kialakítása, engedéllyel nem rendelkező árokszakaszok rekultivációja
- Inváziós növényfajok visszaszorítása (4,5 ha);
- Költőszigetek kialakítása (Dinnyés);
- Területrendezés (1,779 ha, Sárréti TK)
- Bemutató infrastruktúra fejlesztése
 - madármegfigyelő torony építése, korszerűsítése
 - tanösvény felújítása, korszerűsítése,
 - madárgyűrűző bemutató hely létesítése,
 - dongaút kialakítása.

Folytatás:

II. ütem, KEHOP Plusz, “Kiemelt jelentőségű vizes élőhelyek fejlesztése Sárvíz völgyében”, 500 millió Ft, célterület: 1 200 ha (Sárvíz-völgye Natura 2000 terület)

- Vízkormányzó, vízvisszatartó műtárgyrendszer kiépítése, sekély vizes árasztások lehetőségének kialakítása,
- kiszáradó szikesek, láprétek, mocsárrétek vízháztartásának helyreállítása, talajvízszint emelése.
- Vízterek átjárhatóságának fejlesztése,
- Inváziós faállományok irtása
- madárgyűrűző és megfigyelő helyszín kialakítása (Soponyai-tározó)

4. Kisvízi élőhelyek – források, forráslápok és a kapcsolódó élőhelyek védelme a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területén – KEHOP

- **2016. december – 2021. december**
- Támogatás: **328 442 288 Ft**
- Kedvezményezett: **Bükk Nemzeti Park Igazgatóság**
- Célterület: **750 ha** – védett természeti területek és Natura 2000 területek Nógrád és Heves Vármegyében

Feladatok:

- A Mátra-, a Kelet-Cserhát és az Ipoly-völgy vizes és vízi élőhely-hálózatának fejlesztése (élőhelyek állapotának javítása, új élőhelyek létrehozása)
- Közösségi jelentőségű élőhelyek, hal, kétéltű, hüllő és denevér fajok, ill. fokozottan védett kétéltű és szitakötő fajok helyzetének javítása
- A klímaváltozás és a hidrológiai viszonyok megváltozása miatt eltűnő vizes élőhelyek megőrzése
- A nagyvad, az erdőgazdálkodási célú közlekedés és a patakokra épített műtárgyak káros hatásainak ellensúlyozása.

4. Kisvízi élőhelyek – források, forráslápok és a kapcsolódó élőhelyek védelme a Bükk Nemzeti Park Igazgatóság működési területén – KEHOP

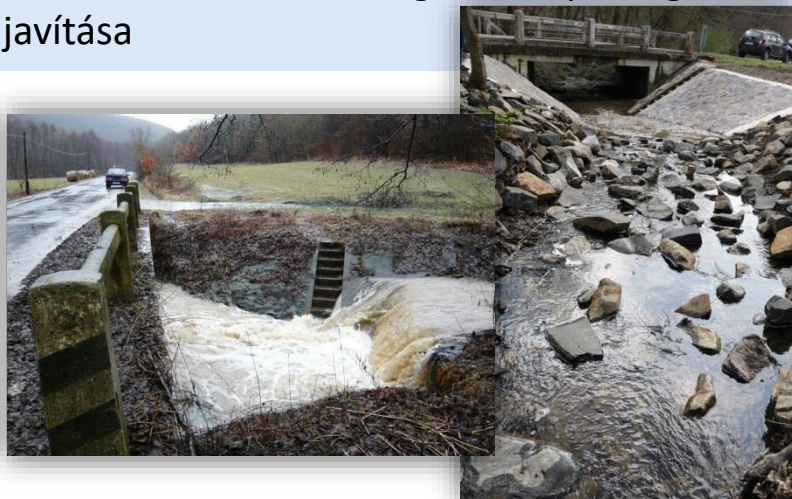
Műszaki tartalom - Mátrai Tájegység:

- Erdei tavacskák kialakítása kételtű fajok állományainak megőrzése érdekében
- A leromlott állapotú „Pisztrángos-tó” (Magas-Mátra) helyreállítása;
- Nagyvad kizárását biztosító infrastruktúra kialakítása forráslápok taposásra érzékeny környezetében;
- A Szent Anna-tó (Gyöngyösi Sár-hegy TT) vízháztartásának, vízmegtartó képességének javítása

Műszaki tartalom - Nógrád-Ipoly Tájegység:

- Mesterséges vizes élőhelyek hálózatának létrehozása,
- 3 patak hosszirányú ökológiai átjárhatóságának biztosítása a mederbe történt korábbi beavatkozások káros hatásainak megszüntetésével (Bézma Natura 2000 terület, Kelet-Cserháti TK);
- A fokozottan védett nagybárkányi Nádas-tó tőzegmohás fűzlápját károsító vadhatás és illegális technikai sportok hatásainak megszüntetését biztosító kerítés kialakítása

5. Dávodi Földvári-tó és a Karapancsai erdei tavak rehabilitációja – KEHOP

- **2017. január – 2021. április**
- Támogatás: **300 344 548 Ft**
- Kedvezményezett: **Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság**
- Célterület: **214 ha**
 - Dávodi földvári-tó TT, Béda-Karapancsa
 - Országos jelentőségű védett, fokozottan védett természeti terület, Natura 2000 terület

Feladatok:

- Feliszapolódott, csökkent vízterű, részben időnként kiszáradó vízterek, vizes élőhelyek átfogó rehabilitációja
- A vízkormányzás és vízutánpótlás leromlott állapotú elemeinek – műtárgyak, árkok, csatornák – helyreállítása
- Védett, fokozottan védett, ill. közösségi jelentőségű hulló, kételtű és madárfauna életfeltételeinek javítása
- A víztestek vízmegtartó képességének, tájkép értékének megőrzése, fejlesztése

5. Dávodi Földvári-tó és a Karapancsai erdei tavak rehabilitációja – KEHOP

Műszaki tartalom:

- 16 db. vízkormányzást, vízpótlást és vízvisszatartást biztosító műtárgy tisztítása, helyreállítása, felújítása
- A víz szervesanyag-tartalmának csökkentése 15 hektárnyi vízfelület bioremediációs kezelésével (Dávodi Földvári-tórendszer. 3. sz. tóegység)
- 18 371 m³ Felgyülemlett üledék eltávolítása kotrással, 9 különböző helyszínen

6. A Hortobágy és Nagykunság természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása – KEHOP

- **2016. augusztus – 2022. július**
- Támogatás: **947 389 650 Ft**
- Kedvezményezett: **Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság**
- Célterület: **1 217 ha**,
 - országos jelentőségű védett terület, Natura 2000 terület, bioszféra rezervátum, nemzetközi jelentőségű vizes élőhely
 - Települések: **Balmazújváros, Hajdúszoboszló, Hortobágy, Kunmadaras, Nádudvar, Nagyhegyes, Nagyiván, Püspökladány, Tizacsege, Újszentmargita**

Feladatok:

- Kisvízterek – szikes tavak, mocsarak, buckaközi laposok, láp- és mocsárrétek, holtmedrek – vízmegtartó képességének javítása, ökológiai funkcióinak fejlesztése,
- Egy természetvédelmi szempontból optimalizálható működésű vízgazdálkodási rendszer kialakítása,
- A természetközeli állapotú vizes élőhelyek fenntartásához, javításához szükséges vízkormányzás és vízpótlás feltételeinek megteremtése.

6. A Hortobágy és Nagykunság természetvédelmi tájegységek vizes élőhelyeinek természetvédelmi célú helyreállítása – KEHOP

Műszaki tartalom

- 21 projekthelyszínen 81 műtárgy felújítása, építése, átépítése vagy javítása
- 2100 m földcsatorna iszapmentesítése és közel 5 500 m földmű építése vagy helyreállítása
- A Hortobágy északi részeitől a Nagykunságig mintegy 40 km hosszúságban húzódó élőhely-láncolat kialakítása, amely vízháztartási viszonyaiban jóval kedvezőbb feltételeket kínál a természeti értékek fennmaradásához.

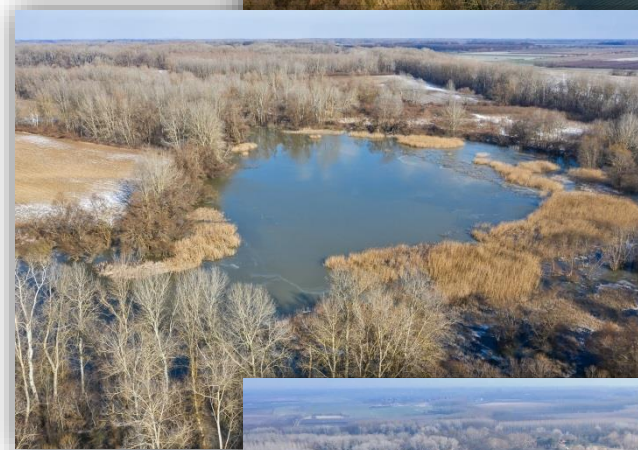

7. A Tiszadobi és a Tiszatelek-Tiszabercel ártér holtág-rendszerének vízpótlása – KEHOP Plusz

- **2025. január – 2029. június**
- Indikatív keret: **1 milliárd Ft**
- Kedvezményezettek: **Hortobágyi Nemzeti Park Igazgatóság**
- Célterület: **537 ha**
 - Országos jelentőségű védett természeti terület, Natura 2000 terület
 - Tiszadobi-ártér TT, Tiszatelek-Tiszaberceli-ártér TT

Feladatok:

- A Tiszadobi holtág-rendszer vízpótlása, a vízgazdálkodásban bekövetkezett változásokból és klímaváltozásból adódó vízhiány ellensúlyozása
- A Tiszabercel és Gávavencsellő közötti Marót-zugi-Holt-Tisza és Mocsolya nevű vizek stabil vízellátásának biztosítása vízkormányzással, vízvisszatartással, szükség szerint szivattyús vízpótlással

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

AGRÁRMINISZTERIUM

